

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

Факультет природничих наук

Кафедра садово-паркового господарства та екології

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання курсових робіт
з освітніх компонентів спеціальності 101 Екологія
для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня**

Старобільськ-2021

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

Факультет природничих наук

Кафедра садово-паркового господарства та екології

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання курсових робіт
з освітніх компонентів спеціальності 101 Екологія
для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня**

Старобільськ-2021

УДК 502/504(072)
М54

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт з освітніх компонентів спеціальності 101 Екологія для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня / укл.: Мацай Н., Блінкова О., Попов Є., Коробкова Г., Гаврилук Ю., Губська О., Березенко К. / за заг. ред. Н. Мацай. Старобільськ: Вид-во «ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. 46 с.

Рецензенти:

Чаплигіна А. Б. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри зоології, ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Маслійов С.В. – доктор сільськогосподарських наук, професор, ЛНУ імені Тараса Шевченка

Видання містить рекомендації щодо виконання курсових робіт здобувачами вищої освіти денної та заочної форм навчання, які навчаються за спеціальністю 101 Екологія за освітньою програмою Екологія на першому бакалаврському рівні освіти.

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
факультету природничих наук
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
(протокол № 5 від 30.12.2021 р.)*

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	8
РОЗДІЛ 2 ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ (КАЛЕНДАРНИЙ) ПЛАН ІІ ВИКОНАННЯ.....	12
РОЗДІЛ 3 ВИМОГО ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	22
РОЗДІЛ 4 ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПРИ ВИКОНАННІ КУРСОВИХ РОБІТ....	34
РОЗДІЛ 5 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41
ДОДАТОК.....	43

ВСТУП

Рекомендації до виконання курсових робіт для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» першого (бакалаврського) рівня розроблено на підставі Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», «Стандарту вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 10 – Природничі науки, спеціальність 101 – Екологія», Статуту Університету, «Стандартів забезпечення якості освіти в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка», «Положення про організацію освітнього процесу в ЛНУ імені Тараса Шевченка», «Освітньої програми Екологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 101 Екологія галузі знань 10 Природничі науки», «Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”» тощо.

Курсова робота – вид самостійної навчально-наукової роботи з елементами дослідження, що виконується здобувачами протягом семестру з *метою* закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних за час навчання та їх застосування для комплексного вирішення конкретного завдання. Проблематика досліджень курсових робіт обирається здобувачами освіти з перспективою продовження її розвитку у кваліфікаційних (бакалаврських) роботах.

Курсова робота спрямована переважно на закріплення отриманих теоретичних знань і відпрацювання практичних умінь та навичок, їх використання при вирішенні конкретних завдань, тому у відповідності до освітньої програми Екологія за спеціальністю 101 «Екологія» галузі знань 10 Природничі науки. Курсові роботи згідно з навчальним планом виконуються на II та III

курсах з одного або декількох визначених освітніх компонентів професійної підготовки.

Успішне виконання курсової роботи дозволяє сформувати у здобувачів вищої освіти інтегральну компетентність – «здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов».

До загальних компетентностей визначених освітньою програмою Екологія, які реалізуються при виконанні курсової роботи належать:

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 2. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

До фахових компетентностей спеціальності, які визначені освітньою програмою Екологія та реалізуються при виконанні курсової роботи належать:

ФК 16. Здатність до визначення поточного стану та ідентифікації загроз для довкілля на антропогенно порушених територіях.

Основними програмними результатами набутими за умови успішного виконання курсової роботи за освітньою програмою Екологія є:

ПР 02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

ПР 03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що

необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

ПР 07. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

ПР 08. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.

ПР 10. Уміти застосовувати програмні засоби, ГІС-технології та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень.

ПР 13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.

ПР 14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

ПР 19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

ПР 21. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

ПР 27. Знати новітні технології, методи і підходи організації природокористування щодо вирішення екологічних проблем регіонального характеру.

Таким чином, виконання курсової роботи дозволяє вирішити такі *завдання* в фаховій підготовці майбутніх спеціалістів-екологів:

а) закріпити, поглибити і розширити їх теоретичні знання з фундаментальних освітніх компонентів –

б) сформувати навички самостійної навчально-дослідної роботи;

в) виробити у здобувачів освіти вміння формулювати судження і висновки й логічно послідовно і доказово їх викладати;

г) набути вміння публічного захисту;

д) підготуватися до більш складної задачі – виконання кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи є однією із форм контролю знань, важливим етапом підготовки студентів до майбутньої практичної діяльності, першим кроком до написання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

Здобувачам освіти надається право вільного вибору теми з одного або декількох основних освітніх компонентів фахової підготовки, які вивчалися протягом поточного навчального року. Тематика курсових робіт відповідає меті та основним завданням освітнього компоненту і тісно пов'язана з вимогами щодо практичної складової підготовки фахівця-еколога.

Виконання здобувачами освіти курсових робіт дозволяє застосовувати на практиці вміння аналізувати, систематизувати та поглиблювати здобуті знання, творчо застосувати їх при виконанні конкретних завдань, розвивати навички самостійної роботи, формувати первинні уміння проведення наукових досліджень та узагальнення їх результатів, формулювати висновки та пропозиції щодо розв'язання конкретного практичного завдання у сфері екології, раціонального природокористування або природоохоронної діяльності.

Відповідно до освітньої програми, навчального плану, графіку навчального процесу курсова робота на II курсі виконується у 4 семестрі, на III курсі – у 6 семестрі.

Керівництво курсовими роботами здійснюється провідними викладачами, які викладали відповідні освітні компоненти.

Керівник курсової роботи допомагає здобувачу освіти обґрунтувати вибір теми та скласти план роботи, проводить регулярні індивідуальні консультації, контролює дотримання графіку виконання роботи, допомагає обрати та

оволодіти найбільш доцільними методиками досліджень, проводить захист роботи та здійснює її оцінювання.

Список керівників курсових робіт і перелік рекомендованих тем затверджується на засіданні кафедри на початку навчального року та розміщується на освітньому порталі на відповідних курсах, спеціальностях, семестрах у вкладці «Курсова робота». На цьому ж порталі розміщуються силабус та методичні рекомендації щодо виконання курсової роботи.

Комунікація здобувачів освіти з керівниками курсових робіт здійснюється шляхом індивідуальних й групових консультацій в режимі офлайн або онлайн за допомогою освітніх платформ MOODL, Microsoft Teams, месенджерів WhatsApp, Viber, Telegram, сервісів відео-конференцій Google Meet, Skype та Zoom. Під час дії карантинних обмежень здобувачі вищої освіти можуть працювати над виконанням курсової роботи у віддаленому режимі за місцем проживання.

Відповідно до визначених термінів та строків виконання курсової роботи керівник курсової роботи разом зі здобувачем освіти складають індивідуальний графік роботи над нею та визначає основні *етапи виконання* курсової роботи, а саме:

1) вибір та погодження з керівником роботи теми та об'єкта дослідження;

2) проходження інструктажу з техніки безпеки та охорони праці під час виконання курсових досліджень;

3) складання індивідуального плану виконання курсової роботи, погодження його з керівником;

4) формування інформаційної бази основних наукових джерел для виконання курсової роботи;

5) написання змісту курсової роботи, обговорення його з керівником;

6) оформлення курсової роботи;

- 7) подання курсової роботи керівникові на перевірку;
- 8) доопрацювання (у разі потреби) курсової роботи відповідно до рекомендацій/зауважень керівника;
- 9) захист курсової роботи.

На початку виконання курсової роботи, здобувач освіти проходить інструктаж з техніки безпеки та охорони праці, який проводить науковий керівник роботи.

Під час дії карантинних заходів, здобувач вищої освіти повинен дотримуватися всіх правил поведінки та безпеки, встановлених/рекомендованих Міністерством охорони здоров'я України, а також внутрішніми розпорядженнями та наказами керівництва ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

При поданні здобувачем освіти закінченої курсової роботи керівник може повернути її на доопрацювання, якщо вона має суттєві недоліки змістовного чи редакційного характеру.

Завершену (виправлену) курсову роботу здобувач освіти зобов'язаний подати керівникові не пізніше, ніж за десять днів до захисту. Керівник після перевірки та схвалення змісту курсової роботи повідомляє здобувача про її допуск до захисту.

Курсова робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, або написана без дотримання затвердженого плану, або не містить матеріалів конкретного дослідження, або в її змісті виявлений плагіат до захисту не допускається.

Зміст курсової роботи має створювати повне уявлення про досліджуваний об'єкт і в той же час бути лаконічним, логічним і доступним для аудиторії. Наукова термінологія використовується в роботі згідно з вимогами до нормативної, методичної та технічної документації.

РОЗДІЛ 2

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ (КАЛЕНДАРНИЙ) ПЛАН ЇЇ ВИКОНАННЯ

Курсова робота повинна мати логічний, доказовий, аргументований характер і відповідати таким вимогам:

- 1) містити всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
- 2) включати самостійні дослідження;
- 3) містити обґрунтовані висновки щодо найбільш екологічно ефективного розв'язання досліджуваної проблеми;
- 4) мати належне оформлення;
- 5) бути виконаною і поданою на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу.

Процес виконання курсового дослідження включає три основні етапи: підготовчий, дослідницький, заключний.

Підготовчий етап включає:

1. Вибір та обговорення з керівником теми курсової роботи.
2. Опрацювання наявної літератури з теми курсової роботи.
3. Складання змісту роботи, визначення об'єкта, предмета, мети, завдань дослідження та обговорення їх з керівником.
4. Складання індивідуального календарного плану виконання роботи.

Дослідницький етап:

1. Опрацювання підібраної літератури з теми курсової роботи.
2. Підготовка розділу (розділ 1).
3. Проведення досліджень, їх опис. Інтерпретація результатів. Підбір ілюстративного матеріалу (розділи 2-3).
4. Написання висновків та оформлення додатків і списку використаних джерел.

Заключний етап:

1. Редагування тексту роботи відповідно до вимог щодо оформлення курсової роботи.
2. Подання варіанту роботи керівникові.
3. Виправлення зауважень (за необхідністю) та врахування рекомендацій керівника, остаточне редагування тексту роботи.
4. Подання остаточного варіанту курсової роботи керівнику курсової роботи, обговорення захисту роботи.
5. Захист курсової роботи.

З метою ефективної організації над курсовою роботою складається індивідуальний план роботи здобувача освіти. Орієнтований індивідуальний (календарний) план виконання курсової роботи може мати такий вигляд (додаток 1):

№	Заходи	Термін виконання
1.	Вибір та погодження з керівником роботи теми та об'єкта дослідження	<i>Протягом першого тижня другого семестру навчання</i>
2.	Проходження інструктажу з техніки безпеки та охорони праці під час виконання курсових досліджень	<i>1-2 тижні 2 семестру навчання</i>
3.	Складання індивідуального плану виконання курсової роботи, погодження його з керівником	<i>1-2 тижні 2 семестру</i>

4.	Формування інформаційної бази основних наукових джерел для виконання курсової роботи	<i>Лютий</i>
5.	Написання змісту курсової роботи, обговорення його з керівником	<i>Лютий-Березень</i>
6.	Оформлення курсової роботи	<i>Квітень</i>
7.	Подання курсової роботи керівникові на перевірку	<i>Кінець квітня</i>
8.	Доопрацювання (у разі потреби) курсової роботи відповідно до рекомендацій/зауважень керівника	<i>Травень</i>
9.	Захист курсової роботи	<i>Кінець травня-початок червня</i>

Загальний обсяг курсової роботи повинен становити 25-30 сторінок, але не може бути менше 20 і більше 40 сторінок комп'ютерного тексту.

Рекомендується такий *порядок викладу матеріалу*:

1. Титульний лист (Додаток 2)
2. Зміст
3. Перелік умовних скорочень (за необхідності).
4. Основна частина (з декількох розділів, підрозділів).
5. Висновки. Рекомендації (за необхідністю)
6. Список літературних джерел.
7. Додатки (за необхідності).

Після титульного аркушу курсової роботи розміщується зміст. У змісті стовпцем перераховуються назви окремих частин роботи із зазначенням сторінок, з яких починається кожна частина. У змісті цифрові

позначення відокремлюють від заголовку розділу. Всі заголовки у змісті починаються з великої літери без крапки в кінці (приклад оформлення Змісту на с. 3).

Курсова робота розпочинається зі вступу, в якому обґрунтовується актуальність обраної теми, мотивація її обрання, чітко визначається об'єкт та предмет дослідження, формулюється мета та основні завдання.

У першому розділі курсової роботи надається огляд і аналіз сучасних наукових джерел за темою дослідження; у другому розділі – виклад загальної методики і основних методів досліджень; у третьому – аналіз і узагальнення результатів досліджень.

Зміст основних розділів роботи, за необхідністю, супроводжується цифровими даними, таблицями, графіками, діаграмами, рисунками, фото тощо. Такі матеріали дозволяють підтвердити, узагальнити та зробити більш наочними положення роботи.

Завершальним розділом курсової роботи є загальні висновки (рекомендації) за результатами викладення змісту роботи. Висновки повинні бути сформульовані лаконічно, бути логічними і чіткими й відповідати завданням, які були сформульовані у вступі.

У висновках необхідно надати і конкретні пропозиції щодо екологічно доцільного вирішення досліджуваної проблеми з позицій сучасної екологічної науки.

Не допускається у висновках повторювати теоретичні відомості, викладені в тексті роботи.

Після висновків (рекомендацій) розміщують список літературних джерел, які були використані під час написання курсової роботи. Список використаних літературних джерел повинен містити не менше 15-20 джерел.

За необхідністю, після списку літератури розміщують додаткові матеріали (таблиці, схеми, графіки, рисунки

тощо), відсутність яких в основному тексті не заважають логічному викладу матеріалу.

Значну увагу слід звернути на мовностилістичний аспект курсового дослідження. Мета наукового мовлення полягає в тому, щоб системно й об'єктивно викласти певні наукові проблеми, питання. Основна увага звертається на логіку і точність викладу. Для наукового тексту також є характерним змістовна лаконічність, завершеність логічних зв'язків, цілісність та послідовність розвитку думки. Науковий стиль української мови характеризується: використанням спеціальних та загальнонаукових термінів; вживанням слів у прямому значенні; домінуванням при оцінці результатів дослідження – констатація фактів; виклад матеріалу переважно від першої особи множини у минулому часі (наприклад, „ми встановили...“, „нами були проведені обстеження.“, „ми не поділяємо думки...“, „ми вважаємо.“ і т. ін.); використання пасивних конструкцій („у дослідженні розглянуто .“, „у роботі проаналізовано .“, „у цій частині виокремлено характерні ознаки...“).

Одна з істотних рис наукового стилю полягає у використанні значної кількості спеціальних лексичних засобів:

- причини і наслідку, умови і наслідку (проте, однак, тому що, звідси, в(у)наслідок цього, в(у) результаті, в(у) залежності від, у зв'язку з цим, згідно з, відповідно до, за таких умов, за такої умови, через, якщо (ж), то це свідчить про, вказує на, засвідчує, дає можливість, дозволяє, сприяє, має значення тощо);

- часова співвіднесеність і порядок викладення інформації (спочатку / насамперед / у першу чергу з'ясуємо, передусім зазначимо, наступним кроком у дослідженні, одночасно, у той же час, поряд із цим, в подальшому, останнім часом, насамкінець тощо);

- всебічний розгляд об'єкта (з точки зору типовості,

конкретності, сутності; у цьому розумінні, взагалі, зокрема, як правило, у тому числі, в основному, з одного боку, з іншого боку, крім того, окрім, у контексті, за концепцією тощо);

- зіставлення і протиставлення інформації (однак, проте, також, так само, як і; як..., так і...; порівняно, у протилежність, на противагу, навпаки, аналогічно, таким чином, разом із тим тощо);

- виокремлення частин висловлювання (головне, зупинимося на головному, необхідно зазначити, маємо підкреслити (зазначити), слід мати на увазі, треба врахувати, характерно, що. тощо);

- доповнення, уточнення інформації (крім того, більше того, до речі, між іншим, головним чином, особливо, точніше, у тому числі, а саме тощо);

- зв'язок із попередньою інформацією (як було сказано / показано / зазначено / встановлено / одержано / виявлено / з'ясовано, як свідчать дані, на підставі даних із таблиці / діаграми виходить / можна встановити, як видно із таблиці, як зазначено в таблиці / схемі, як (уже) указувалося вище / зазначалося раніше / підкреслювалося, вище (нижче), вище йшлося про, у зв'язку з цим, у зв'язку з викладеним вище, названий, останній, попередній, відповідний, вищеописаний, вищевказаний, вищенаведений, виведений, доведений, класифікований, завершений, описаний, перерахований, розглянутий, сформульований, установлений, аналогічний, схожий, подібного типу, розглядуваний тощо);

- об'єктивна оцінка інформації (природно, само собою зрозуміло, безперечно, безсумнівно, очевидно, навряд чи, начебто, у дійсності, насправді, дійсно, правда, точніше, зрозуміло, швидше за все, на перший погляд, зрештою, дослідження показало, аналіз підтвердив тощо);

- ілюстрація зазначеного (наприклад, так, як

приклад, прикладом може слугувати, проілюструємо яскравими прикладами, розглянемо приклад, про що можна судити за, продовжимо ілюструвати, проаналізуємо типові приклади, унаочнимо тощо).

Також у роботі рекомендовано використання мовних кліше:

для обґрунтування важливості дослідження:

Проблема ... перебуває в центрі уваги...

... заслуговує на особливу увагу...

...є актуальною...

...давно є на часі...

... цілком є на часі...

... відноситься до найактуальніших...

... цілком не є вирішеною ...

...є мало розробленою, недослідженою ...

...є дискусійною, не досить розробленою...

... фрагментарно висвітлювалася в ...

...не була об'єктом спеціального вивчення...

Важливо:

...дослідити...

...описати (здійснити опис)...

...узагальнити...

...вивчити...

...встановити...

...пояснити...

...систематизувати ...

...охарактеризувати ...

...дати характеристику...

... класифікувати ...

...визначити...

...підсумувати ...

...проаналізувати ...

...з'ясувати...

...розробити...

...здійснити експеримент ...

...простежити...

...укласти...

...виявити...

...експериментально перевірити...

для характеристики історії й сучасного стану розробки питання в науковій літературі

- Прийнято вважати, що...
 - Загальновідомо, що...
 - Є думка, що...
 - На думку (кого?)...
 - Згідно з точкою зору...
 - Відповідно до концепції...
 - Як уважає (вважають)...
 - Існуючі точки зору з цього питання можна класифікувати таким чином...
 - Дослідженням цієї проблеми займалися...
 - Цих поглядів дотримується (дотримуються)...
 - Гіпотезу (передбачення) про . висунув (розробив)...
 - Початок напрямку (тенденції) покладено...
 - Нову концепцію (ідею, гіпотезу, теорію тощо) розроблено...
 - Останнім часом дослідження з...
 - Згідно з даними...
 - Як показують новітні дослідження в галузі...
 - У контексті сучасної парадигми досліджень...
 - При вивченні ... значну увагу науковці приділяли...
 - Подальший розвиток досліджень з...
- для формулювання мети й завдань дослідження:*
- Роботу присвячено питанню...
 - Мета дослідження полягає в тому, щоб...
 - Завдання дослідження формулюються...
 - Метою є встановити (встановлення)...
 - Метою є визначити (визначення)...

- У роботі порівнюється (порівнюються)...
- У роботі вивчається (вивчаються)...
- У роботі з'ясовується (з'ясовуються)...
- Автор розв'язує низку завдань, а саме...
при викладенні суті дослідження у роботі:
- Є підстави вважати .
- Гіпотетично можна стверджувати, що...
- Перевіримо запропоновану гіпотезу...
- Об'єкт дослідження характеризується такими особливостями...
- Об'єкт аналізу має такі специфічні якості, як...
- Матеріали здійсненого обстеження дозволяють згрупувати (класифікувати, узагальнити, уточнити, конкретизувати)...
- Нами зафіксовано (виявлено, з'ясовано, описано)...
- У світлі вищесказаного...
- Як уже зазначалося...
- На наш погляд...
- Необхідно зазначити, що...
- З огляду на...
- Установлено, що...
- Відправною точкою... у визначенні... було...
- Поділяючи точку зору... ми вважаємо...
- Беручи до уваги...
- З іншого боку...
- Передусім...
- По-перше...
- Аналіз... свідчить про...
- Звернення до концепції...
- Уявлення про...
- Як стверджує...
- Наступний приклад є...
- Таким чином, виконаний аналіз доводить, що...
- Проведене дослідження дає можливість стверджувати,

що...

- У ході дослідження були проаналізовані...
- Результати роботи дають підстави вважати, що...
- У центрі нашої уваги...
- Під час дослідження виникла необхідність...
- Ми встановили...
- Як показало наше дослідження...
- Як свідчать результати аналізу...
- Застосування... методу (аналізу) дало змогу встановити...

при формулюванні висновків, рекомендацій, пропозицій:

- Таким чином, проведене дослідження (аналіз) підтверджує, що...
- Отже, є всі підстави зробити такий висновок...
- Як підсумок зазначимо, що...
- Дані здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок про...
- Отже, можна впевнено стверджувати, що...
- Сформулюємо основні висновки...
- Описані в роботі методики дослідження... є...
- Підсумовуючи все сказане, відзначимо...
- Підбиваючи підсумки, відзначимо...
- Здійснене дослідження дозволяє зробити такі висновки...

РОЗДІЛ 3

ВИМОГО ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ ЗАХИСТУ

Орієнтовний загальний обсяг курсової роботи повинен становити 25-30 сторінок, але не може бути менше 20 і більше 40 сторінок комп'ютерного тексту.

Робота оформляється у вигляді рукопису або в друкованому варіанті. Формат – книжковий, А4, розмір літер – 14, шрифт – Times New Roman, міжрядковий інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25 см, вирівнювання – по ширині, текст відображається на одній стороні аркуша з залишенням полів зліва 3,0 см, зверху та знизу – по 2,0 см, праворуч – 1,0 см (29-30 рядків на сторінці). Номер сторінок ставиться у верхньому правому кутку на кожній сторінці, окрім першої, яка є титульною. Титульний аркуш включається до загальної нумерації, але номер сторінки на ньому не ставиться.

Заголовки структурних частин курсової роботи друкують великими літерами симетрично до тексту, наприклад:

ЗМІСТ

Заголовки підрозділів (параграфів) друкують з абзацу звичайним шрифтом. Крапку в кінці заголовків не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапками.

Кожну структурну частину курсової роботи слід починати з нової сторінки.

Нумерацію сторінок, розділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому кутку без крапки в кінці.

Номер розділу ставлять після слова РОЗДІЛ (крапку

не ставлять). Назву розділу друкують з нового рядка:

РОЗДІЛ 2 НАЗВА РОЗДІЛУ

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера параграфу, між якими ставлять крапку. Відстань між заголовком розділу та заголовком підрозділу (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати одному міжрядковому інтервалу, наприклад:

РОЗДІЛ 2
.....
2.1.
2.1.1.
Текст текст текст текст

Не допускається розміщення назви підрозділу чи пункту в нижній частині сторінки, якщо далі подається лише один рядок тексту.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого твору слід наводити *цитати*. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Текст цитати починається і закінчується лапками й наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз „так званий“.

Цитування має бути повним, без довільного

скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається.

При непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

Кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело. Посилання в тексті роботи на джерела зазначаються у квадратних дужках порядковим номером цього джерела за бібліографічним списком і відповідною сторінкою, наприклад: [5, 15-17]; між номером джерела та номерами сторінок ставиться кома. Посилання на джерела без прямого цитування вказуються також у квадратних дужках, наприклад [14], а якщо посилаються на кілька джерел, то вони розділяються між собою крапкою з комою, наприклад, [1; 3; 8; 47; 85].

Якщо в тексті роботи використано ілюстрації (рисунки, графіки, діаграми, схеми, фотографії тощо) й таблиці, то їх подають безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше. Ілюстрації розміром менші за А4 наклеюють на стандартні аркуші білого паперу формату А4. Якщо ілюстрація мають формат більший за А4, то її можна розмістити в додатках.

Ілюстрації позначають словом „Рис.“ і нумерують послідовно в межах розділу (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках). Номер ілюстрації складається з номера розділу й порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Назву і слово „Рис.“ починають з великої

літери.

Графічний метод обробки даних полягає у побудові графічних залежностей між досліджуваними факторами. Графічні залежності можуть мати вигляд графіків і діаграм, які стисло й наочно ілюструють результати досліджень, конкретно і зрозуміло пояснюють цифрові дані й взаємозв'язок між ними, певні закономірності.

Графіки краще застосовувати у випадках, коли треба показати або зміни у групі значень за довгі проміжки часу, особливо, якщо треба акцентувати увагу на змінах у часі і темпах змін, або за потреби відобразити кілька груп даних одночасно.

Графік має містити допоміжні елементи: підписані осі координат; числові дані, що доповнюють або уточнюють величину нанесених точок. Підпис до графіка включає його назву, словесне пояснення умовних знаків і окремих елементів графічного зображення.

Діаграми є візуально привабливішими, вони спрощують виконання порівнянь даних, спостережень за певними процесами.

Універсальною діаграмою є гістограма, яку використовують для оцінки зміни даних за визначений період часу.

Лінійна діаграма нагадує гістограму, повернуту на 90 градусів за годинниковою стрілкою. Кругова діаграма – найкращий спосіб зобразити складові частини якоїсь величини або певні пропорції і співвідношення. Кільцева діаграма нагадує кругову з отвором у середині. Проте, на відміну від кругової діаграми, кільцева може використовуватися для демонстрації не одного ряду даних, а декількох, і тоді кожне кільце в кільцевій діаграмі відображає окремий ряд даних. Точкова діаграма зазвичай використовується для виявлення співвідношення між двома числовими змінними і порівняння їх значень у різні

проміжки часу.

При посиланні на ілюстрацію вказують її порядковий номер, наприклад, „як показано на рис. 1.2“. У повторних посиланнях на ілюстрації слід вказувати скорочено слово „дивись“, наприклад: „див. рис. 1.3“.

Таблиці використовують для подання цифрового матеріалу або іншої інформації. Таблицю розміщують після першого згадування про неї у тексті так, щоб її можна було читати без повороту роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву не повторюють. Якщо рядки або колонки таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її шапку, а в другому – бокову частину (боковик).

Реквізити таблиці включають: порядковий номер і тематичний заголовок (назва), боковик (перелік параметрів, що розміщуються по горизонтальних рядках), заголовки вертикальних граф (головка), горизонтальні графи (рядки) і вертикальні графи (колонки). Назва таблиці має бути короткою і точною, її слід поміщати над таблицею. Таблиці основної частини тексту нумеруються арабськими цифрами наскрізною нумерацією по всьому тексту роботи. Після заголовка таблиці крапка не ставиться. Таблиці поміщають таким чином, щоб аналіз результатів, представлених у них, був тут же, що полегшує читання тексту. Кожна таблиця має номер, наприклад, (Таблиця 1 і т.д.) і назву, в якій відображено її зміст.

Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те ж», а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних та інших

символів, які повторюються, не варто. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк (–).

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: “... у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Розмір літер у таблиці дозволяється використовувати менший, ніж у всьому тексті курсової – Times New Roman кегль 12. За необхідності, якщо таблиці є надто великими, їх можна винести в додатки.

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередні сторінки. Вище і нижче кожної формули або рівняння має бути залишено не менше одного вільного рядка. Формули та рівняння в роботі (за винятком формул і рівнянь, наведених у додатках) нумерують порядковою нумерацією в межах розділу. Нумерувати слід лише ті формули та рівняння, на які є посилання у наступному тексті; якщо в тексті посилань немає, тоді формули й рівняння не нумерують. Номер формули складається з номера розділу й порядкового номера формули в ньому, між якими ставиться крапка. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках.

Бібліографічний список складають або в алфавітному порядку, або в порядку цитування в тексті роботи. Він повинен включати всі роботи, на які є посилання в тексті. Посилання на джерело в тексті роботи розміщується в квадратних дужках, наприклад, [17], де цифра відповідає порядковому номеру джерела у загальному списку.

Оформлення бібліографічного опису в списку використаних літературних джерел здійснюється згідно з ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація.

Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40).

Нижче наведені приклади оформлення списків літератури:

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	1. Андріяш В. Державна етнополітика України в умовах глобалізації. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с. 2. Краснова М. В. Договори в екологічному праві України : навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Алерта, 2012. 216 с. 3. Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автори	1. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 2. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 3. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	1. Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження : монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 312 с. 2. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 3. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с. 4. Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.

Без автора	<p>1. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.</p> <p>2. Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А. А. Руднік. Київ, 2003. 370 с.</p> <p>3. Twenty-four hours a day. Miami, FL : BN Publishing, 2010. 400 p.</p>
Багатотомн і видання	<p>1. Енциклопедія історії України : у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.</p> <p>2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології : теорія і практика : у 3 кн. Київ : Ін Юре, 2007. Кн. 1 : Теоретичні засади та історія української кримінології. 424 с.</p> <p>3. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.</p> <p>4. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Київ : Рад. шк., 1983. Т. 1. 480 с.</p>
Частина видання	
Книги	<p>1. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p> <p>2. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.</p>
Тези доповідей, матеріали конференцій	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p>

	3. Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108.
Статті із продовжуваних та періодичних видань	1. Кобильник В. Порівняльний метод як основа політологічного дослідження. Збірник наукових праць «Політологічні студії». 2011. № 2. С. 54–65. 2. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.
Інші видання	
Законодавчі та інші документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. Офіційний вісник України. 2017. № 4. С. 530–543. 4. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. Урядовий кур'єр. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 5. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. Офіційний вісник України. 2017. № 20. С. 136–141. 6. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. Балансбюджет. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).

	<p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
Каталоги	<p>1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>2. Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі Бібліотечний вісник. 2016. № 4. С. 8–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2017).</p> <p>3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridic_hni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>4. Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua/ (дата звернення: 12.10.2017).</p>

Здобувач освіти подає готову курсову роботу для перевірки керівнику в установлені терміни відповідно до індивідуального плану її підготовки. За умови належного виконання роботи та відсутності в ній плагіату науковий керівник допускає її до захисту. У разі несуттєвого невиконання вимог до змісту та оформлення курсова робота повертається здобувачу освіти на доопрацювання. При встановленні унікальності тексту менше 50% доопрацювання роботи не дозволяється, здобувачеві освіти пропонується обирати нову тему курсової роботи.

Захист курсових робіт, які рекомендовані до захисту, здійснюється згідно з графіком навчального процесу.

У доповіді (до 7 хвилин) у стислому вигляді потрібно представити:

- актуальність теми та мету, завдання досліджень;
- об'єкт та предмет дослідження;
- стисло викласти основні результати роботи;
- висновки, за наявності практичні рекомендації.

Керівник курсової роботи, а також інші особи, присутні на захисті, можуть задавати запитання за змістом роботи, на які здобувач освіти повинен дати змістовні відповіді. За результатами виконання та захисту курсової роботи здобувач освіти отримує оцінку.

РОЗДІЛ 4

ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПРИ ВИКОНАННІ КУРСОВИХ РОБІТ

Норми та правила етичної поведінки здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників при написанні та оцінюванні курсових робіт регулює „Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Академічна доброчесність в університеті базується на дотриманні принципів законності, демократизму, соціальної справедливості, пріоритету прав і свобод людини і громадянина, рівноправності, гарантування прав і свобод; науковості; професіоналізму та компетентності; партнерства і взаємодопомоги, поваги та взаємної довіри; відкритості і прозорості, а також відповідальності за порушення академічної доброчесності.

Порушенням академічної доброчесності вважається академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, необ'єктивне оцінювання, академічне шахрайство, виконання на замовлення та/або продаж курсових робіт, приписування результатів колективної діяльності одній або окремим особам без узгодження з іншими учасниками авторського колективу або внесення до списку авторів осіб, які не брали участь у створенні продукту; академічний обман; академічне хабарництво; конфлікт інтересів; приватний інтерес; службова недбалість; зловживання впливом; свідоме приховування фактів порушень норм академічної доброчесності.

Відповідальність за порушень принципів академічної доброчесності при написанні курсових робіт покладається на здобувача освіти (автора курсової роботи). Відповідальність за наявність порушень принципів академічної доброчесності в курсовій роботі, яка була допущена до захисту покладається на наукового керівника курсової роботи. Контроль за дотриманням принципів

академічної доброчесності при виконанні курсових робіт здійснюється відповідальним по кафедрі з питань етики та академічної доброчесності та завідувачем кафедри.

Допуск до захисту курсової роботи здійснюється за умов її перевірка на дотримання принципів академічної доброчесності (виявлення будь-якої її форми). З цією метою зміст курсової роботи перевіряється на плагіат з використанням автоматизованого пошуку текстових запозичень. Робота, в якій виявлено від 30 до 50% запозиченого тексту, вважається такою, що виконана з порушенням норм академічної доброчесності і потребує переробки. Якщо у роботі здобувача освіти виявлено понад 50% плагіату, доопрацювання роботи не дозволяється, здобувачу освіти пропонується обрати нову тему і перевиконати роботу.

Суперечливі питання щодо наявності плагіату в курсовій роботі, які виникають у разі непогодження здобувача освіти – виконавця курсової роботи з рішенням наукового керівника розглядаються на засіданні кафедральною комісією у складі завідувача кафедри, гаранта освітньої програми, відповідальної особи з питань етики та академічної доброчесності кафедри та представника студентського самоврядування факультету, відповідального за навчально-наукову роботу студентів. За результатами розгляду питання формується висновок у вільній формі, який завіряється підписом усіх членів комісії і зберігається на кафедрі відповідно до термінів зберігання курсових робіт. У випадку непогодження здобувача освіти з рішенням кафедральної комісії щодо наявності плагіату в курсовій роботі, здобувач освіти може звернутися із заявою на ім'я декана з проханням переглянути його питання. Вищим органом з питань академічної доброчесності в університеті є Комісія з питань етики та академічної доброчесності. Розгляд проблемних питань цією комісією

здійснюється на основі заяви здобувача освіти на ім'я її голови, проректора з навчальної роботи.

РОЗДІЛ 5

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Складаючи план курсової роботи, визначаючи глибину наукового дослідження, здобувач вищої освіти враховує свої можливості та претензію на конкретну оцінку.

Курсова робота представляє собою окремих освітній компонент професійної підготовки навчального плану, на виконання якого виділяється 3,0 кредити ECTS (90 годин) і для якого передбачена форма контролю – диференційований залік.

Орієнтовні критерії оцінювання курсової роботи

Шкала ECTS	Кількість балів	Орієнтовні критерії
A	90-100	Зроблено власну оцінку літературних джерел, використані оптимальні методи досліджень, запропоновані аргументовані висновки та рекомендації щодо змісту роботи, оформлено роботу у відповідності до вимог і подано до захисту у визначені терміни; доповідь і відповіді на питання показали, що здобувач освіти впевнено володіє комплексом знань стосовно теми курсової роботи.

В	82-89	Зроблено власну оцінку літературних джерел, самостійно підібраний та проаналізований значний обсяг матеріалу, запропоновані достатньо аргументовані висновки; роботу подано до захисту у визначені терміни але є помилки в оформленні роботи; доповідь і відповіді на питання показали, що здобувач освіти володіє комплексом знань стосовно теми курсової роботи.
С	75-81	Зроблено власну оцінку літературних джерел, самостійно підібраний та проаналізований достатній обсяг матеріалу, але є проблеми з аргументацією висновків та оформленням роботи; на захисті здобувач освіти показав що володіє комплексом знань стосовно теми курсової роботи, але не надав відповіді на всі запитання
D	74	Самостійно підібраний та проаналізований матеріал, але проведений поверхневий аналіз джерел та літератури, є проблеми з аргументацією висновків та оформленням роботи; на захисті здобувач освіти не показав впевненого володіння знаннями з теми курсової роботи.

Е	50-65	Робота виконана з суттєвими порушеннями вимог та строків індивідуального (календарного) плану; у відповідях на захисті допущені помилки; доповідь несистематизована в цілому, захист засвідчив відсутність достатньої підготовки студента, його необізнаність у темі роботи.
F	21-49	Робота виконана з суттєвими порушеннями вимог, у відповідях на захисті допущені грубі помилки; доповідь не підготовлена; захист засвідчив відсутність необхідної підготовки студента, його необізнаність у темі роботи; необхідно значно доопрацювати роботу, але повторний захист можливий.
FX	Менше 21	Робота повністю не відповідає вимогам; повторний захист неможливий, студент повинен отримати нову тему

Під час оцінювання курсової роботи оцінюється *змістовна частина*:

- курсова робота, у змісті якої прореферовані опубліковані джерела і на їх основі розкрито тему допускається до захисту, але не може бути оцінена вище ніж **50 балів**.

- курсова робота, в якій зроблено власну оцінку джерел літератури, самостійно підібраний та проаналізований матеріал, зроблені аргументовані висновки та обґрунтовані пропозиції може бути оцінена не вище ніж **60 балів**.

- курсова робота, в якій зроблено критичний аналіз літературних джерел, проведене творче оригінальне дослідження з використанням сучасних методів дослідження, побудована формалізована модель проблеми, або глибоко проаналізований статистичний матеріал, зроблені власні розрахунки, і на їх основі – аналіз одержаних результатів, аргументовані висновки та надані обґрунтовані пропозиції може бути оцінена на **80 балів**.

Аргументована доповідь під час публічного захисту та змістовні відповіді на питання – **15 балів**.

Належне оформлення курсової роботи – **5 балів**.

При оцінюванні змістовної частини оцінюються наступні складові:

- визначення мети, завдань, об'єкту, предмету дослідження та актуальності обраної теми;
- логічність, лаконічність викладення теоретичних положень за темою, які висвітлені у роботах вчених;
- використання понятійного апарату;
- відповідність структурних розділів визначеної тематиці та вимогам до даного типу робіт;
- відповідність обраної методики виконання роботи сучасному стану наукових досліджень з обраної тематики;
- самостійність, науковість, логічність при викладенні результатів досліджень;
- обґрунтування висновків та їх відповідність змісту роботи.

У оформленні курсової роботи враховують відповідність роботи вимогам щодо оформлення робіт

такого рівня, наявність посилань на джерела літератури; дотримання граматичних і стилістичних правил.

Під час захисту курсової роботи оцінюється логічність, аргументованість доповіді, володіння комплексом знань стосовно теми курсової роботи, вміння надавати аргументовані відповіді на питання.

Таким чином, максимальний бал, який здобувач освіти може отримати за написання та захист курсової роботи – **100 балів**.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 10 – Природничі науки, спеціальність 101 – Екологія (наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 р. № 1076)

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/101-ekologiya-bakalavr-1.pdf>

Освітня програма Екологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 101 Екологія галузі знань 10 Природничі науки (затверджено ВР ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка» від 25.06.2021 р. протокол № 10)

http://luguniv.edu.ua/?page_id=61071

Стандарти забезпечення якості освіти в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка (Прийнято рішенням Вченої ради Луганського національного університету імені Тараса Шевченка від 27.12. 2013 р., протокол № 5)

http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2015/04/system_standarts.pdf

Положення про організацію освітнього процесу в ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (Затверджено Наказом ректора 27.11.2020 № 167-ОД)

http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/poloj_organiz_osc_prots_nov2020.pdf

Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДЗ „Луганський національний

університет імені Тараса Шевченка” (Затверджено Наказом ректора 27.11.2020 № 167-ОД)

http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/poloj_akadem_dobro_nov2020_2.pdf

Міністерство освіти і науки України
Держаний заклад „Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка”

**Індивідуальний план викона
ння курсової роботи**

1. _____
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача освіти)
2. Факультет природничих наук
3. Кафедра садово-паркового господарства та екології
4. Спеціальність/освітня програма 101 «Екологія»/ Екологія
5. Науковий керівник _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
6. Тема курсової роботи
- _____
- _____

№	Заходи	Термін виконання	Позначка керівника щодо виконання
1.	Вибір та погодження з керівником роботи теми та об'єкта дослідження		
2.	Проходження інструктажу з техніки безпеки та охорони праці під час виконання курсових досліджень		

3.	Складання індивідуального плану виконання курсової роботи, погодження його з керівником		
4.	Формування інформаційної бази основних наукових джерел для виконання курсової роботи		
5.	Написання змісту курсової роботи, обговорення його з керівником		
6.	Оформлення курсової роботи		
7.	Подання курсової роботи керівникові на перевірку		
8.	Доопрацювання (у разі потреби) курсової роботи відповідно до рекомендацій/зауважень керівника		
9.	Захист курсової роботи		

Підпис здобувача освіти

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»**

**Факультет природничих наук
Кафедра садово-паркового господарства та екології**

**КУРСОВА РОБОТА
на тему**

Виконав(ла):
здобувач(ка) вищої освіти
_____ курсу
спеціальності 101 «Екологія»,
ОП Екологія

(прізвище, ініціали)

Перевірів:

(науковий ступінь, вчене звання)

(прізвище, ініціали)

Старобільськ – 2022

Навчально-методичне видання

**Методичні рекомендації
до виконання курсових робіт
з освітніх компонентів спеціальності 101 Екологія
для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня**

Укладачі:

Мацай Н., Блінкова О. Попов Є., Коробкова Г.,
Гаврилюк Ю., Губська О., Березенко К.
За заг. редакцією Мацай Н.

Комп'ютерний макет – Мацай Н.Ю.

Здано до складання 4.01.2022 р. Підписано до друку
28.09.2021 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет. Гарнітура Times
New Roman. Друк ризографічний. Умов. друк. арк. 1,34. Наклад
100 прим.

Видавець і виготовлювач - ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка»
пл. Гоголя, 1, м. Старобільськ, Луганської обл., 92703
E-mail: mail@luguniv.edu.ua